

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tat-23 ta' April, 2008

Citazzjoni Numru. 87/1999/1

Joseph Xuereb,
Maria Borg,
Loreta Azzopardi u b'nota tat-8 ta'
Ottubru 1999, Loreta Azzopardi
Qed iċċedi l-kawża mingħajr preġudizzju
Għal kawża kif imnedija minn l-atturi l-oħra
F'dak li jirrigwardja lilha fil-konfront tal-
Konvenuti kollha.

vs

Eugenia Buttigieg, u
Carmelo Buttigieg li b'degriet tat-
13 ta' Mejju 1999 gie mañtur kuratur
Deputat sabiex jirrappreżenta lill-
Imsiefra Filomena sive Phillis mart
Sammy Buttigieg, u b'degriet tat-28 ta'
Mejju 2002 ġew kjamati fil-kawża
Nazzareno Xuereb, David Xuereb,
Stephen Xuereb li jgħix fl-esteru, u

B'degriet tat-18 ta' Ottubru 2002 l-avukat
Dr. Chris Said gie nominat kuratur
Deputat sabiex jirrappreżenta lil Stephen
Xuereb fl-atti taċ-ċitazzjonji peress li
Jinsab imsiefer; u Loreta Azzopardi.

Il-Qorti,
Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li
ppremettew :

Illi l-ġenituri tal-kontendenti, mietu kwantu għal missier
Wenzu Xuereb fis-sitta ta' lulju ta' l-elf disa' mija u sebgħa
u tmenin (6/7/1987) u kwantu għal l-omm Carmela Xuereb
fid-dsatax ta' Frar ta' l-elf disa' mija u disgħa u disgħin
(19/2/1999).

Illi Wenzu Xuereb irregola s-suċċessjoni tiegħ permezz ta'
żewġ testmenti wieħed datat il-ħmistax (15) ta' Novembru
tas-sena elf disa' mija u wieħed u sebgħin (1971) in atti
tan-nutar Giuseppe Cauchi, u ieħor tat-tnejn (2) ta' Gunju
tas-sena elf disa' mija u sebgħa u tmenin (1987) in atti
tan-Nutar Michael Refalo, liema testment hu għamel unica
charta flimkien ma' martu, filwaqt illi martu apparti dawn it-
testmenti fuq imsemmija għamlet testment in atti tan-
Nutar Michael Refalo datat l-erbatax (14) ta' Mejju ta' l-elf
disa' mija u wieħed u disgħin (1991).

Illi permezz ta' dawn it-testmenti l-kontendenti ġew istitwiti
werrieta universali flimkien ma' ħuthom oħra. Fl-istess
testment t-testaturi innominaw lil xulxin bħala użufruttwari
reċiproċi ta' xulxin. B'dan illi għalhekk l-użufrutt godenti
minn Carmela Xuereb tal-beni kollha ta' żewġha spiċċa
mal-mewt tagħha.

Illi permezz tat-testment tat-tnejn (2) ta' Gunju tas-sena elf
disa' mija u sebgħa u tmenin (1987), Filomena sive Phillis
mart Sammy Buttigieg ġiet imħollija permezz ta' prelegat
id-dar b'garaxx magħha, illi jisimha 'Xuereb House' fi triq
il-Ġnien, Għajnsielem, Għawdex bl-oġġetti kollha mobbli
'a *limine intus*' inklużi għalhekk oġġetti tad-deheb, fidda u
ħaġar prezzjuż u flus kontanti. Illi dan il-legat ġie imħolli
bil-kundizzjoni espressa illi l-imsemmija Filomena

Buttigieg kellha tibqa' tirrendi liż-żewġ testaturi dawk is-serviġi, kuri w assistenzi kollha li jkollhom bżonn sal-mewt tas-superstiti fosthom.

Illi din il-kundizzjoni ma ġietx mwettqa minn l-imsemmija Filomena Buttigieg illi snin ilu emigrat lejn l-Amerika u qatgħet kull kuntatt mal-ġenituri tagħha, u għalhekk hi ma setgħet qatt tibbenifika minn dak il-legat, kif jiġi pruvat aktar fid-dettal waqt is-smiġħ tal-kawża.

Illi wara dan kollu b'testment ieħor illi sar in atti tan-Nutar Michael Refalo fl-erbatax (14) ta' Mejju ta' l-elf disa' mija u wieħed u disgħin (1991), Carmela Xuereb bidlet dak il-legat u ordnat illi dak il-fond wara mewtha jiġi dispost diversament.

Illi l-intimata Phillis Buttigieg illi qatt ma setgħet ibbenifikat minn dak il-legat mħolli lilha minn missierha (peress illi dik il-parti illi tikkoncerna l-ommha ġiet mibdula) għal dik ir-raġuni fuq imsemmijja, bieġħet in-nofs indiviż tal-fond 'Xuereb House' fi Triq il-Ġnien, Għajnsielem, meta dan in-nofs indiviż qatt ma sar tagħha stante illi l-kundizzjoni stipulata ma twettqitx, u għalhekk dan in-nofs indiviż vesta f'idejn l-eredi kollha illi l-atturi huma tlieta minnhom.

Illi madankollu l-imsemmija Filomena Buttigieg assenjat dan in-nofs indiviż ta' dan il-fond b'titolu ta' permuta lil konvenuta l-oħra Eugenia mart Carmelo Buttigieg nhar l-erbatax (14) ta' Mejju ta' l-elf disa' mija u wieħed u disgħin (1991), b'kuntratt in atti tan-Nutar Michael Refalo liema trasferiment qatt ma setgħa sar stante illi dik il-proprjeta' qatt ma kienet tagħha.

Illi dan il-kuntratt sar bi preġudizzju għal jeddijiet ta' l-atturi in kwantu kif jiġi dettaljatament pruvat waqt il-kors tal-kawża l-istess nofs indiviż tal-proprjeta' llum tappartjeni lill-istess atturi fi kwoti ta' wieħed minn tmienja (1/8) kull wieħed u l-konvenuta Filomena Buttigieg qatt ma setgħet tittrasferixxi din l-art, stante li qatt ma kienet proprjetarja ta' din l-art.

Illi għalhekk l-imsemmi kuntratt ta' permuta ta' l-erbatax (14) ta' Mejju ta' l-elf disa' mija u wieħed u disgħin (1991),

huwa null in kwantu jirrigwarda dik il-proprjeta fil-kwoti indikati u ma jagħmilx stat fil-konfront ta' l-atturi f'dak ir-rigward.

Talbu lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

1. FI-ewwel lok tiddikjara illi l-kundizzjoni li għalieg kien soġġett il-prelegat imħolli minn Wenzu Xuereb permezz tat-testament tat-tnejn (2) ta' Ġunju tas-sena elf disa' mija u sebgħa u tmenin (1987), lil Filomena sive Phillis mart Sammy Buttigieg u ċioe' in-nofs indiviż tad-dar b'garage magħha, illi jisimha 'Xuereb House' fi Triq il-Ġnien, Għajnsielem, Għawdex bl-oġġetti kollha mobbli '*limine intus*' inklużi għalhekk oġġetti tad-deheb, fidda u ħaġar prezzjuż u flus kontanti, ma ġietx imwettqa minn Filomena Buttigieg (kif spjegat fil-premessi) u għalhekk l-imsemmija konvenuta Filomena Buttigieg ma setgħet qatt tibbenifika minn dak il-prelegat, li konsegwentament vesta f'idejn l-eredi.

2. konsegwentament tiddikjara illi dak in-nofs indiviż illum jappartjeni lil atturi fi kwata ta' wieħed minn tmienja kull wieħed.

3. tiddikjara illi l-konvenuta Filomena Buttigieg qatt ma kellha jedd fuq dak in-nofs indiviż tad-dar imsemmija.

4. Konsegwentament tiddikjara illi l-kuntratt ta' permuta fl-atti tan-Nutar Dr. Michael Refalo ta' l-erbatax (14) ta' Mejju ta' l-elf disa' mija u wieħed u disgħin (1991), fuq imsemmi ma jagħti lil konvenuta Eugenia Buttigieg l-ebda dritt fuq in-nofs indiviż tal-fond imsemmi, stante li sar bi preġudizzju għal jeddijiet ta' l-atturi s-sidien ta' dak in-nofs indiviż fi kwoti ta' wieħed minn tmienja kull wieħed u għalhekk huwa null u mingħajr effett legali in kwantu jikkonċerna dik il-porzjon indiviż fuq imsemmi.

5. tikkundanna lilek konvenuta Eugenia Buttigieg sabiex għalhekk tħalli a libera dispożizzjoni tan-nofs indiviż fi kwoti ta' wieħed minn tmienja għal kull attur,

tal-fond 'Xuereb House' fi triq il-Ġnien, Għajnsielem, Għawdex bl-oġġetti kollha mobbli ta' ġo fih.

Bl-ispejjeż kollha inklużi dawk tal-protest ġudizzjarju preżentat fil-11 ta' Mejju, 1999, u bl-inġunzjoni minn issa għas-subizzjoni tal-konvenuti kollha.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-atturi debitament ikkonfermata bil-ġurament ta' Joseph Xuereb.

Rat in-Nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti li eċċepew illi:

1. Illi in linea preliminari, dan il-ġudizzju mhux integru, trattandosi minn dispożizzjonijiet testamentarji u kwistjonijiet li jinvolvu l-wirt u suċċessjoni ta' Lorenzo u Carmela Xuereb mingħajr ma huma preżenti f'dan il-ġudizzju il-werrieta kollha tal-konjuġi xuereb. Għaldaqstant l-esponenti għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju.

2. Illi fit-tieni lok, u mingħajr preġudizzju għall-premess, it-talbiet attriċi huma infondati fid-dritt u fil-fatt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kollha kontra l-atturi u dan għaliex fl-ewwel lok il-legat imħolli lil Filomena Buttigieg ma ġiex assoġġettat għal xi kondizzjoni simili għal dik indikata mill-atturi fiċ-ċitazzjoni tagħhom. Tant illi t-tieni artikolu tat-testament fl-atti tan-Nutar Michael Refalo tat-tnejn (2) ta' Ġunju 1987 ma jirreferi għal ebda '*kondizzjoni*' iżda jsemmi biss '*patt*'. F'għajnejn il-ligi patt għandu portata ferm differenti minn kundizzjoni, u n-nuqqas ta' osservanza ta' patt (anke jekk għall-grazzja ta' l-argument fil-fatt teżisti xi ksur tal-patt – ħaġa li qegħda tiġi kontestata mill-eċċipjenti), il-konsegwenza ma tista' qatt tkun id-dekadenza mil-legat.

3. Illi fit-tielet lok, u mingħajr preġudizzju għall-premess, mhux minnu illi Filomena Buttigieg kisret il-patt impost minn missierha sabiex hija tkun tista' tibbenefika mil-legat imħolli lilha minnu, u dan għar-rigunijiet spjegat aħjar u f'aktar dettal fid-dikjarazzjoni tal-fatti akkompanjanti din in-nota.

4. illi għall-istess raġunijiet fattwali, tirriżulta ċara w inkontrovertibbli l-intenzjoni ta' l-omm Carmela Xuereb li teżenta lil bintha Filomena Buttigieg mill-patt imsemmi fit-testment unika karta.

5. Illi, dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-pretensjonijiet tal-atturi huma llum kolpiti bil-preskrizzjoni deċennali akkwżittiva, stante illi Filomena Buttigieg, u warajha Eugenia Buttigieg ilhom fil-pussess paċifiku, animo domini, pubbliku, mhux ambigwu, u mhux interrott tal-oġġetti imħolli b'legat mill-missier Lorenzo Xuereb illi seħħet fis-sitta (6) ta' Lulju elf disa' mija sebgħa u tmenin (1987).

6. Illi dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost, it-tieni u t-tielet talbiet ta' l-atturi, kif formulati ma jistgħu qatt jiġu milqugħa għaliex mhux veru illi n-nofs indiviż ġia appartenenti lil Lorenzo Xuereb illum jappartjeni lill-atturi fi kwoti ta' wieħed minn tmienja (1/8) kull wieħed. Lorenzo Xuereb kellu tmint ulied, u skond it-testment tiegħu fl-atti tan-Nutar Giuseppi Cauchi tal-ħmistax (15) ta' Novembru elf disa' mija wieħed u sebgħin, huwa nnomina bħala eredi tiegħu lit-tmien uliedu kollha. L-atturi huma biss tlieta minn dawn it-tmienja u għalhekk ma jista' jkun qatt illi n-nofs ġia appartenenti lil missierhom illum jappartjeni lilhom biss. Għall-istess raġuni t-tielet talba ma għandhiex u ma tistax tiġi milqugħa għaliex l-atturi ma jistgħu qatt ikunu titolari tan-nofs indiviż kollu ġia appartenenti lil missierhom u kwindi jonqos fihom l-interess ġuridiku neċessarju sabiex jimpunjaw il-kuntratt ta' permuta in kwantu jirrigwarda l-ħames ottavi tan-nofs indiviż illi eventwalment ikunu jispettaw lill-istess konvenuti u lit-tlett aħwa l-oħra.

7. salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess konvenuti maħlufa minn Carmelo Buttigieg.

Rat in-nota ta' l-attriċi Loreta Azzopardi tat-8 ta' Ottubru 1999 fejn ċediet il-kawża fil-konfront tal-konvenuti,

Kopja Informali ta' Sentenza

mingħajr preġudizzju għall-kawża mnedija mill-atturi l-oħra.

Rat id-digriet tagħha tat-28 ta' Mejju 2002, fejn ġew kjamati fil-kawża Nazzareno Xuereb, David Xuereb, Loreta Azzopardi u Stephen Xuereb.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut nomine Dottor Chris Said li eċċepixxa illi:

1. Illi huwa mhuwiex edott mill-fatti li taw lok għal dina l-kawża u għalhekk jirrimetti ruħu għall-provi miġjuba.

2. salvi eċċezzjonijiet oħra fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess konvenut nomine minnu maħlufa.

Rat in-nota ta' l-Eċċezzjonijiet ulterjuri tal-konvenuti li biha eċċepew illi:

1. Illi din il-kawża si tratta mil-likwidazzjoni u diviżjoni tal-assi ereditarji tal-ġenituri tal-kontendenti Wenzu Xuereb illi miet fis-6 ta' Lulju 1987; u Carmela Xuereb illi mietet fid-19 ta' Frar, 1999. L-atturi naqsu illi jgibu prova illi l-assi ereditarji illi tagħhom qed tintalab id-diviżjoni ġew inklużi fid-denunzja ta' Wenzu Xuereb, u fid-dikjarazzjoni ta' trasferiment causa mortis ta' Carmela Xuereb. Għaldaqstant fit-termini tal-artikolu 63 tal-Kap. 364 tal-Liġijiet ta' Malta, dawn il-proċeduri għandhom jitwaqqfu ipso jure sakemm l-atturi ma jressqux il-prova illi dawn il-prattiki neċessarji effettivament saru.

2. salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenuti annessa ma' din in-nota ta' l-eċċezzjonijiet.

Rat is-sentenza preliminari tagħha ta' l-4 ta' April 2006 fuq l-eċċezzjoni ulterjuri tal-konvenuti dwar in-nuqqas ta' l-atturi li jiddenunzjaw il-fond imsemmi fil-legat in kwistjoni għal fini tal-Kap. 364.

Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat:

Permezz tal-kawża preżenti l-atturi qed jitolbu r-rivendika tan-nofs indiviż u ċioe' sehem missierhom mill-fond magħruf bħala "Xuereb House", Triq il-Ġnien, Għajnsielem, Għawdex, bl-oġġetti kollha mobbli *a limine intus* mingħand oñthom Eugenia Buttigieg. Din da parti tagħha kienet xtratu mingħand oñtha Filomena Buttigieg li kien ġie lilha mħolli bi prelegat minn missierha bit-testment tiegħu tat-2 ta' Gunju 1987. L-atturi jikkontendu illi dan il-prelegat tilef il-validita' tiegħu billi din Filomena Buttigieg qatt ma daret b'ommha wara l-mewt ta' missier il-kontendenti, kundizzjoni li miegħu kien marbut dan il-prelegat.

Apparti l-eċċezzjoni ulterjuri ġia deċiża, hemm ukoll eċċezzjoni oħra ta' natura preliminari dwar in-nuqqas ta' integrita' tal-ġudizzju. Imma dan ġie sanat bil-kjamata fil-kawża ta' l-eredi l-oħra tal-mejjet Lorenzo Xuereb, ħaġa li l-konvenuti ma opponewx għaliha,¹ biex b'hekk illum hemm il-werrieta kollha ta' l-imsemmi Lorenzo Xuereb fil-kawża.

Fil-mertu mbagħad jirriżulta illi bit-testment *unica carta* tagħhom tat-2 ta' Gunju 1987 il-konjuġi Lorenzo u Carmela Xuereb, ġenituri tal-kontendenti, kienu ħallew prelegat a favor ta' binthom Filomena tad-"*dar b'garage magħha f'Garden Street, Għajnsielem, Gozo, jisimha "Xuereb House" bl-oġġetti kollha mobbli 'a limine intus' inkluż oġġetti tad-deheb, fidda u ħaġar prezzjuż u flus kontanti u dan bil-patt illi tibqa' tirrendilhom dawk is-serviġi, kuri u assistenzi kollha li jkollhom b'zonn sal-mewt tas-superstiti fosthom.*"² Kulħadd jaqbel illi dawn is-

---

¹ Ara digriet ta' din il-Qorti tat-28.5.2002 u visto tal-konvenuti ta' l-istess data

² Dok D anness mac-citazzjoni a fol. 10 - 11 tal-process (art. II tat-testment)

serviġi ġew reżi fedelment mat-testatur sakemm miet. Gara pero' illi xi tliet snin wara, il-konvenuta Filomena Ilum Buttigieg, ġiet biex tiżżewweġ u kienet ser tistabilixxi r-residenza tagħha fl-Awstralja. Billi għalhekk ma setgħetx tkompli tonera l-obbigu li kellha b'dan it-testment li tibqa' ddur b'ommha sal-mewt, lañqet ftehim ma' oñtha, l-konvenuta l-oñra Eugenia Buttigieg, biex tibda ddur b'ommha minflokha. Biex tiġi kkumpensata ta' dak li issa kienet ser tagħmel magħha bintha Eugenia, Carmela Xuereb, għamlet testment ieħor fejn irrevokat il-prelegat li kienet ħalliet lil Filomena u minflok ħalliet sehemha mill-fond in kwistjoni lil Eugenia.³ L-atturi jippretendu illi ġialadarba l-konvenuta Filomena Buttigieg ma wettqitx l-obbligi kollha tagħha skond dik id-dispożizzjoni testamentarja tal-ġenituri tagħha, dan il-legat tilef l-effett tiegħu u sehem missierhom minn dan il-fond għandu jaqa' f'idejhom bħala ko-eredi tiegħu.

Apparti l-fatt illi l-atturi żgur li ma jistax ikollhom raġun fil-pretensjoni tagħhom illi sehem missierhom minn dan il-fond għandu jaqa' kollu fuqhom, billi skond it-testment tiegħu magħmul flimkien ma' martu fl-1971, eredi kien hemm it-tmien aħwa u mhux biss l-atturi biss,⁴ irid issa jiġi determinat jekk dan il-prelegat tassew tilifx l-effetti tiegħu bil-konsegwenzi kollha li dan jista' jġib miegħu, inkluż allura r-revoka tal-kuntratt li bih Filomena Buttigieg kienet assenjat dan is-sehem lil oñtha Eugenia b'titolu ta' permuta⁵, kif qed isostnu l-atturi.

Il-kontendenti jaqblu illi l-impost fuq il-legatarja li ddur bit-testaturi sal-mewt tas-superstiti fosthom kien wieħed ta' *modus* u mhux ta' *condizione*.⁶ Sentenza mportanti li spjegat sewwa x'effetti jista' jkollu dan il-*modus* fuq legat testamentarju kienet dik mogħtija mill-Imħallef Dr. J. Caruana Colombo fit-28 ta' Mejju 1958 fil-kawża: **"Francesca Saveria sive Saverina Muscat vs Bice Borg noe. et"** ċċitata mill-atturi fin-nota ta' l-

---

³ Dok. E anness mac-citazzjoni a fol. 12 -13 (art. II tat-testment)

⁴ ara art. III tat-testment a fol. 8 - 9 tal-process

⁵ Dok. G a fol. 25 - 27 tal-process

⁶ ara Noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tagħhom a fol. 177 u 184 tal-process

Osservazzjonijiet tagħhom, liema kawża wkoll kienet tittratta każ fejn kien ġie mħolli legat remuneratorju, bil-kondizzjoni li l-legatarja tibqa' ddur bit-testatrici sal-mewt.⁷ Wara li għamlet referenza għal sentenza oħra tal-Prim'Awla fejn id-differenza markata li hemm bejn "la condizione" u "il modo", kif ukoll ir-regoli li l-interpreti ddetaw biex jiddeterminaw jekk dispożizzjoni hijiex modali jew kondizzjonali, ġew żvolti bl-aktar mod ċar,⁸ il-Qorti ziedet illi:

" il-'modus' mhuxhaġ'oħra flief obligazzjoni aċċessorja għal kuntratt ta' indoli gratuwita, li tiġi mposta lill-persuna gratifikata. Mingħajr dan il-'modus', il-kuntratt ikun perfettament gratuwitu, u jsir liberalita'. Il-'modus' inaqqas il-benefiċċju tal-persuna gratifikata u jirrendi l-kuntratt imperfettament oneruż. Għalhekk, il-'modus' hu konċepibbli biss fid-donazzjonijiet u fil-liberalitajiet testamentarji, jew almenu f'dawk il-kuntratti li, għalkemm apparentement korrispettivi, jikkontjenu pero' taħlita ta' liberalita', u fil-limiti ta' din il-liberalita' l-att hu kapaċi li jkun sottopost għall-piż, għal 'onus', jiġifieri għal 'modus';

*Il-'modus' jiddiferixxi mill-'conditio' (1) għaliex 'la condizione' qatt ma għandha effikaċja koerċittiva, imma merament effett suspensiv jew riżoluttiv, waqt li l-'modo' jipproduċi effett koerċittiv, u mhux suspensiv; il-persuna gratifikata takkwista mill-ewwel il-proprjeta' mħollija lilha u dan mingħajr ma toqgħod tistenna l-adempiment tal-'modus', imma hija tkun tista' tiġi mġiegħla tesegwixxi l-'modus', jekk hija tkun aċċettat il-liberalita'; (2) għaliex, jekk 'la condizione' hi imposibbli jew illeċita, **vitiatur et vitiat**, u waqt li, jekk il-modo hu imposibbli jew illeċitu, ikun null fih stess, imma ma jassoġġettax għal nullita' l-liberalita' li għaliha jaċċedi, jiġifieri **'vitiatur tantum'**." Ġie mbagħad enfasiżżat illi: **"... jingħad li fid-dispożizzjonijiet modali ... hi ammessa largament kwlaunkwe raġuni ta' skuża; fis-sens li, jekk il-gratifikat ma jadempix il-'modus' għal xi raġuni tajba li***

⁷ kollez. Vol. XLII pt. ii p. 1055 et. seq.

⁸ Debono v Borg : 19.06.1951 .

ma tiddimostrax dolo jew kolpa, l-istess gratifikat ma jiddekadix mil-liberalita' (vol. XXXIII. II. 97; XX. II. 496)."

Fil-każ tagħna l-atturi qegħdin isostnu illi l-konvenuta Filomena Buttigieg ma kellix raġuni valida biex taħrab mill-obbligi imposti fuqha bil-prelegat in kwistjoni, u dan iġib il-konsegwenza illi hija ddekadiet minnu. Jikkontendu illi l-fatt li marret toqgħod l-Awstralja hekk kif iżżewġet ma kienitx xi raġuni li ma kellhix kontroll fuqha u li minħabba fiha giet fl-impossibilita' li twettaq dan l-obbligu.

Imma rriżulta ampjament mill-provi prodotti illi Filomena Buttigieg qabel ma siefret għamlet dak kollu neċessarju biex tara li ommha ma kienitx ser tkun abbundunata u għalhekk ftehmiet ma' oñtha Eugenia biex tibda ddr b'ommha minflokha. Ta' dan mhux talli kienet lesta li ċċedi sehem ommha mill-fond in kwistjoni lil din oñtha, imma biex żgur oñtha tkun giet ikkumpensata sewwa ta' dak li kienet ser tagħmel ma ommha, aċċettat li tgħaddilha wkoll is-sehem li kienet ġia wirtet mingħand missierha. Biex jintlaħaq dan il-għan Carmela Xuereb biddlet it-testment tagħha biex sehemha minn "Xuereb House" jaqa' fuq Eugenia Buttigieg,⁹ u fl-istess jum dehret ukoll fuq il-kuntratt ta' *permuta* fisem bintha Filomena, li kienet ġia imsiefra, biex din tibdel ma Eugenia s-sehem li kien tħalla lilha minn missierha bit-testment *unica carta* tiegħu tal-1987 ma' sehem indiviż minn fondi oñra li kienu tħallew lil Eugenia minn missierha bl-istess testment, u dana biex jiġi aċċertat li Eugenia tispicċa l-proprjetarja unika tad-dar residenzjali tal-ġenituri tagħha.¹⁰

Tant jidher illi l-omm kienet kuntenta b'dan il-ftehim li kienet hi stess li dehret għal bintha Filomena fuq dak il-kuntratt ta' *permuta*, biex b'hekk giet li minn jeddha rinunzjat għad-dritt li tinsisti li Filomena Buttigieg tibqa' sserviha sal-mewt, filwaqt illi rrikonoxxiet illi din kien ġia jistħoqilha tipperċepixxi s-sehem minn dan il-legat li kien ġie mħolli lilha minn missierha.

---

⁹ ara testment tagħha tal-14.5.1991 (art. II) Dok. F a fol. 12 -13 tal-process

¹⁰ ara kuntratt ta' *permuta* ta' l-14.5.1991 Dok. G a fol. 25 - 27 tal-process

F'dawn iċ-ċirkostanzi żgur li ma jistax jingħad illi kien hemm xi *dolus* jew *culpa* f'dak li għamlet Filomena Buttigieg. Is-serviġi lill-missierha rrendithomlu sal-mewt u lil ommha baqgħet iddur biha wkoll sakemm ġiet biex tiżżewweġ u ssiefer tliet snin wara. Ċertament la ttradiet jew daħqet bil-ġenituri tagħha u lanqas ittraskurathom kopriċċjożament, anzi għamlet minn kollox biex tara li l-ommha tħalliha sew fl-assenza tagħha minn dawn il-gzejjer.

Barra minn hekk b'dak li jippretendu l-atturi tinħoloq inġustizzja kbira ma' din il-konvenuta. Dan għaliex kemm-il darba sehem il-missier mill-post imħolli lilha bil-prelegat in kwistjoni jaqa' fuq l-eredi, din tispicċa mingħajr ebda kumpens għal dak kollu li laħqet għamlet mal-ġenituri tagħha sa meta ġiet biex issiefer lejn l-Awstralja, haġa li żgur qatt ma setgħet kienet l-intenzjoni tat-testaturi.

Għal dawn il-motivi, billi ma ġiex ippruvat sodisfaċentement illi kien hemm xi *dolus* jew *culpa* fil-konvenuta Filomena Buttigieg meta din ma wettqitx għal kollox il-*modus* impost bil-prelegat imħolli lilha mill-ġenituri tagħha bit-testment *unica carta* tagħhom tat-2 ta' Gunju 1987, it-talbiet attriċi ma jistgħux jirnexxu. Għalhekk tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti fuq il-mertu, tiċhad it-talbiet attriċi, bl-ispejjeż kontra tagħhom, apparti dawk tas-sentenza preliminari tagħha ta' l-4 ta' April 2006 li jkunu a karigu tal-konvenuti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----